

World Health
Organization

REGIONAL OFFICE FOR Europe

World Health
Organization

ЄВРОПЕЙСЬКА ПРОГРАМА РОБОТИ НА 2020–2025 рр.

СПІЛЬНІ ДІЇ ДЛЯ МІЦНІШОГО
ЗДОРОВ'Я

Анотація

Ця Європейська програма роботи на 2020–2025 рр. «Спільні дії для міцнішого здоров'я» (ЄГПР) визначає пріоритетні завдання на найближчі п'ять років, відштовхуючись від того, яких дій мешканці Рєгiону справедливо очікують від органів влади у сфері охорони здоров'я своїх країн. Люди бажать, щоб такі органи влади гарантували реалізацію їхнього права на загальний доступ до якісної медичної допомоги без страху фінансових труднощів, вони бажать мати дієвий захист на випадок надзвичайних ситуацій у сфері охорони здоров'я та можливість благополучно жити у здоровому суспільстві, в якому дії у сфері громадського здоров'я та відповідна державна політика сприяють поліпшенню життя в умовах економіки добробуту. Люди дедалі частіше цілком справедливо вимагають від органів влади у сфері охорони здоров'я своїх країн відповідати цим очікуванням. У ЄГПР визначене бачення того, як Європейське регіональне бюро ВООЗ може допомогти органам влади у сфері охорони здоров'я держав-членів виконувати ці завдання в кожній із країн, а також спільно — в Рєгiоні.

© World Health Organization 2021

Деякі права захищені. Ця публікація доступна на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 IGO (CC BY-NC-SA 3.0 IGO); <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/igo>.

Зазначена ліцензія дозволяє копіювання, розповсюдження й адаптацію публікації для некомерційних цілей за умови належного зазначення бібліографічного посилання на неї згідно з наведеним нижче зразком. Під час будь-якого використання цієї публікації не має бути жодних припущень щодо того, що ВООЗ підтримує будь-яку конкретну організацію, продукти чи послуги. Використання логотипу ВООЗ не дозволяється. Адаптація цієї публікації вимагає ліцензування адаптованого документа на умовах такої самої чи еквівалентної ліцензії Creative Commons. Якщо Ви робите переклад цієї роботи, Вам слід додати такий дисклеймер разом із запропонованою цитатою: «Цей переклад не був виконаний Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ). ВООЗ не несе відповідальності за зміст і точність цього перекладу. Справжнім і автентичним текстом є оригінальне видання англійською мовою: The European Programme of Work, 2020–2025: United Action for Better Health. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 2021».

Будь-яке врегулювання спорів, що виникають через ліцензійні умови, проводиться відповідно до правил врегулювання спорів Всесвітньої організації інтелектуальної власності (<http://www.wipo.int/amc/en/mediation/rules/>).

Зразок бібліографічного посилання. Європейська програма роботи, 2020–2025: Спільні дії для міцнішого здоров'я. Копенгаген: Європейське регіональне бюро ВООЗ; 2021. Ліцензія: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.

Дані для каталогування перед опублікуванням (CIP). Дані для CIP доступні за посиланням: <http://apps.who.int/iris>.

Придбання, права та ліцензування. Щоб придбати публікації ВООЗ, див.: <http://apps.who.int/bookorders>. Щоб подати заявку на комерційне використання та запит щодо прав і ліцензування, див.: <http://www.who.int/about/licensing>.

Матеріали третіх сторін. Користувач, який бажає використовувати матеріали з цієї публікації, що належать третій стороні, такі як таблиці, рисунки або зображення, повинен визначити, чи потрібен для цього дозвіл власника авторського права і, за необхідності, отримати такий дозвіл. Ризик висування претензій внаслідок порушення прав на будь-які компоненти цієї публікації, що належать третій стороні, несе виключно користувач.

Загальні застереження. Позначення, що використані, та матеріали, що наведені в цій публікації, не означають вираження з боку ВООЗ будь-якої думки щодо правового статусу тієї чи іншої країни, території, міста або району, або їхніх органів влади, або щодо розмежування їхніх кордонів. Пунктирні лінії на картах позначають приблизні кордони, щодо яких повну згоду поки ще може бути не досягнуто.

Згадування конкретних компаній або продуктів певних виробників не означає, що вони схвалені або рекомендовані ВООЗ у порівнянні з іншими аналогічними компаніями та продуктами, які не були згадані в тексті. Назви запатентованих продуктів, окрім тих випадків, коли допущено помилку чи упущення, виділяються початковими великими літерами.

ВООЗ вжила всіх розумних запобіжних заходів для перевірки інформації, що міститься в цій публікації. При цьому опубліковані матеріали поширюються без будь-яких — прямих чи опосередкованих — гарантій. Відповідальність за тлумачення і використання матеріалів покладається на користувачів. ВООЗ за жодних обставин не може нести відповідальності за збитки, пов'язані з використанням цих матеріалів.

Фото на обкладинці: © WHO

Дизайн: Pointer Creative SRL

Європейська програма роботи на 2020–2025 рр.

Спільні дії для міцнішого здоров'я

Зміст

Для чого потрібна Європейська програма роботи? Спільні глобальні пріоритети та регіональні акценти	5
Політичний мандат для ЄПР	9
На чому має бути зосереджена діяльність Європейського регіонального бюро ВООЗ? Три основні пріоритети ЄПР	13
Основний пріоритет 1. Досягнення УНС	19
Флагманська ініціатива 1. Коаліція з психічного здоров'я.....	26
Флагманська ініціатива 2. Розширення прав і можливостей громадян за допомогою цифрової охорони здоров'я.....	28
Основний пріоритет 2. Захист у разі надзвичайних ситуацій у сфері охорони здоров'я.....	30
Основний пріоритет 3. Зміцнення здоров'я та благополуччя	34
Флагманська ініціатива 3. Європейський порядок денний у сфері імунізації на період до 2030 року.....	39
Флагманська ініціатива 4. Здорові моделі поведінки: врахування поведінкових і культурних чинників ...	41
Як Європейське регіональне бюро ВООЗ планує максимізувати корисний ефект на рівні країн?	43
Об'єднання зусиль регіональних і глобальних партнерів	44
Пильніша увага до країн: надання безпосередньої підтримки керівним органам у сфері охорони здоров'я держав-членів.....	46
Відповідність загальним ключовим пріоритетам: здатність Європейського регіонального бюро ВООЗ виконувати поставлені завдання.....	49
Мобілізація ресурсів.....	51
Як ми оцінюватимемо прогрес у Регіоні?	53
Консультації, взаємодія та процес ухвалення рішень	57

Список скорочень

BOS	Відділ адміністративно-фінансового забезпечення
CHP	Відділ програм охорони здоров'я країн
COVID-19	коронавірусна хвороба
CPS	Відділ стратегій і систем охорони здоров'я країн
CSE	Відділ підтримки країн і реагування в разі надзвичайних ситуацій
ВК	Виконавчий комітет
ЄПР	Європейська програма роботи на 2020–2025 рр.
ГВО	Географічно віддалений офіс
ЗПР-13	Тринадцята загальна програма роботи ВООЗ на 2019–2023 рр.
ММСП	Міжнародні медико-санітарні правила (2005 р.)
IPPR	Незалежний огляд готовності до пандемії та реагування
НІЗ	Неінфекційні захворювання
RDO	Офіс регіонального директора
ЦСР	Цілі сталого розвитку
UHC	Універсальне охоплення послугами охорони здоров'я
UNSDCF	Рамкові програми ООН з питань співробітництва у сфері сталого розвитку
WHE	Програма ВООЗ із надзвичайних ситуацій у сфері охорони здоров'я

A man in a dark suit, white shirt, and red tie stands on a stage. He is wearing glasses and has his hands clasped in front of him. Behind him is a large blue and white banner featuring a woman wearing a face mask. The banner also contains the text 'COOPERATED ACTION FOR BETT' and the WHO logo with the text 'World Health Organization'.

COOPERATED ACTION FOR BETT

World Health
Organization

Для чого потрібна
Європейська програма роботи?

Спільні глобальні пріоритети
та регіональні акценти

Держави-члени ВООЗ у всьому світі, зокрема і в Європейському регіоні, рішуче налаштовані на виконання трьох взаємопов'язаних стратегічних пріоритетних завдань, викладених у Тринадцятій загальній програмі роботи ВООЗ на 2019–2023 рр. (ЗПР-13):

- **прагнення до універсального охоплення послугами охорони здоров'я (Universal Health Coverage, UHC);**
- **посилення захисту людей від надзвичайних ситуацій у сфері охорони здоров'я;**

- **забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю всіх громадян у будь-якому віці.**

Ці основні пріоритети, які закладено в Цілях сталого розвитку (ЦСР) на період до 2030 року, пов'язані з трьома амбіційними завданнями, поставленими перед сектором охорони здоров'я як його внесок у досягнення ЦСР — цілей «трьох мільярдів» (вставка 1).

ВСТАВКА 1. ЦІЛІ «ТРЬОХ МІЛЬЯРДІВ»

ЗПР-13 пов'язана з цілями «трьох мільярдів», на яких ґрунтується внесок сектора охорони здоров'я в досягнення ЦСР у всьому світі:

- **на 1 мільярд більше людей отримують користь від універсального охоплення послугами охорони здоров'я;**
- **на 1 мільярд більше людей краще захищені від надзвичайних ситуацій у сфері охорони здоров'я;**
- **На 1 мільярд більше людей мають кращий рівень здоров'я та благополуччя.**

Європейська програма роботи на 2020–2025 рр. (ЄПР) визначає внесок Європейського регіону в реалізацію ЗПР-13 і досягнення цих глобальних цілей. Талліннська хартія: «Системи охорони здоров'я для здоров'я та добробуту»; Астанінська декларація щодо первинної медико-санітарної допомоги; Остравська декларація Шостої міністерської конференції з питань довілля й охорони здоров'я та

Шанхайська декларація зі зміцнення здоров'я в рамках Порядку денного у сфері сталого розвитку на період до 2030 року заклали міцний фундамент для переорієнтування діяльності в Регіоні на зазначені вище основні пріоритети. В умовах пандемії COVID-19 це стає ще актуальнішим.

Після обрання у вересні 2019 року нового директора Європейського регіонального бюро ВООЗ та його призначення на посаду під час 146-ї сесії Виконавчого комітету в лютому 2020 року, держави-члени ВООЗ у Європейському регіоні закликали Європейське регіональне бюро ВООЗ вибудовувати свою подальшу роботу відповідно до зазначених основних пріоритетів. Водночас вони виступили із рішучим закликом до організації спільних дій задля зміцнення здоров'я людей у всьому Регіоні шляхом реалізації Європейської програми роботи на 2020–2025 рр. (ЄПР).

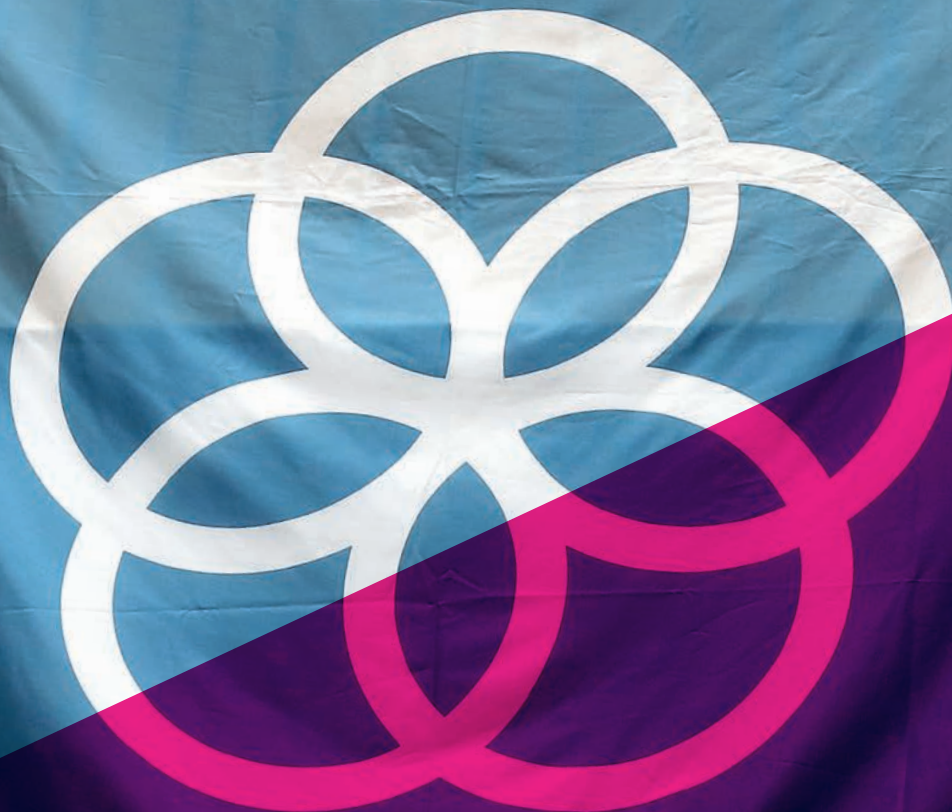
За кілька днів після цього по Європейському регіону з неочікуваною силою вдарила пандемія COVID-19. Пандемія стала (і продовжує бути) складним випробуванням для населення

і громади, медичних працівників, системи охорони здоров'я й соціального забезпечення, економіки та суспільства загалом. Мало кому вдається пройти його неушкодженими. Окрім цього, економічні наслідки пандемії негативно позначаються на здоров'ї та добробуті мешканців Регіону. Криза, спричинена COVID-19, матиме неабиякий вплив на системи охорони здоров'я й соціального забезпечення, на подальшу роль Європейського регіонального бюро ВООЗ¹ як організації та на ЄПР. Вона запустила процес, який призведе до глибокої трансформації систем охорони здоров'я та соціального забезпечення в Регіоні з перспективою цифрового, інноваційного майбутнього, спрямованого на досягнення результатів та орієнтованого на потреби людини.

1 Європейське регіональне бюро ВООЗ складається з Регіонального бюро в Копенгагені (Данія), 32 бюро у країнах, польових представництв та офісів зі зв'язків, трьох субрегіональних центрів Програми ВООЗ із надзвичайних ситуацій у сфері охорони здоров'я (WHE), п'яти географічно віддалених офісів (ГВО) та одного партнерства на базі ВООЗ. Барселонське бюро ВООЗ із посилення систем охорони здоров'я (Іспанія) не має такого самого статусу, як ГВО, у зв'язку з відсутністю узгодженої правової бази для присутності ВООЗ в Іспанії. Однак Іспанія та ВООЗ рішуче налаштовані знайти рішення для розв'язання цього давнього питання, і наразі щодо нього тривають переговори за участю офісу Генерального директора ВООЗ.

17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

© WHO

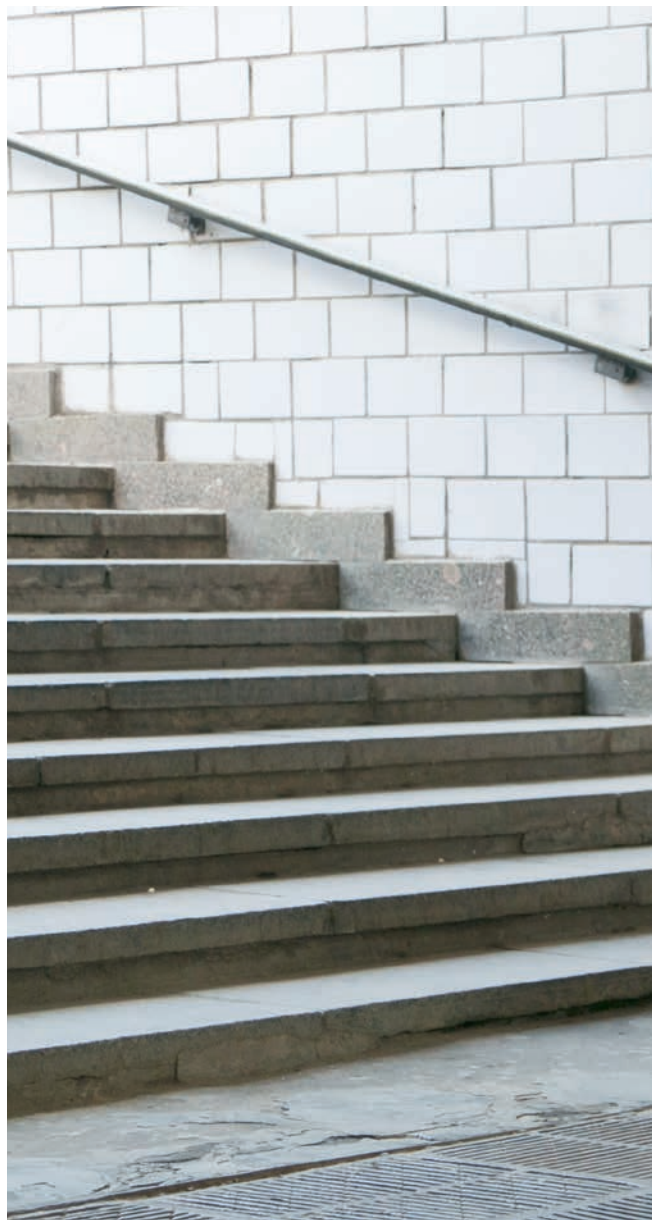

Політичний мандат для ЄПР

ЄПР відображає непохитне дотримання Європейським регіональним бюро ВОЗ принципу «нікого не залишати осторонь» та прагнення зміцнити лідерський потенціал органів у галузі охорони здоров'я в Регіоні.

Нікого не залишати осторонь. Існування нерівності у сфері охорони здоров'я свідчить про те, що побудова справедливого суспільства потребуватиме величезних зусиль. Проблема нерівності — як у перспективі охорони здоров'я, так і в політичній перспективі — у Європейському регіоні залишається нерозв'язаною. Епідеміологія інфекційних захворювань у Регіоні та нерівномірний розподіл тягаря неінфекційних захворювань (НІЗ) підтверджують важливість вирішення проблеми соціально-економічної нерівності. Наприклад, ризик передчасної смерті від чотирьох основних НІЗ у деяких країнах є меншим за 10%, тоді як в інших він досягає 31%. Такі розриви існують протягом тривалого часу: через значну різницю в інвестиціях в охорону здоров'я темп наближення показників різних країн у Регіоні залишається невітшно повільним. Результатом є сповільнений прогрес, а часом і регрес у питаннях, які стосуються справедливості охорони здоров'я в багатьох державах-членах. У таких умовах COVID-19 найсильніше вдарив по найбідніших і найуразливіших групах населення, тим самим лише збільшивши наявну нерівність. Пандемія загострила наслідки браку інвестицій у соціальну сферу та показала, наскільки багато ще потрібно зробити для того, аби системи охорони здоров'я й соціального захисту могли повноцінно працювати на користь економіки добробуту. Повільний темп наближення у Регіоні зумовлений також збереженням гендерним і соціальним розривом у показниках стану здоров'я у межах країн, недостатньою увагою до уразливих груп населення та проблемами, пов'язаними з міграцією за кордон і в межах країн. Саме тому в ЄПР зроблено особливий акцент на тому, щоб *нікого не залишити осторонь*.

Лідерство та авторитет. Також у ЄПР особливу увагу звернено на необхідність зміцнення лідерського потенціалу органів влади у сфері охорони здоров'я. У більшості держав-членів криза, спричинена COVID-19, підвищила авторитетність медичних працівників в очах громадськості. Водночас у декількох країнах із цим виникли труднощі, з якими органи влади у сфері охорони здоров'я стикнулися під час цієї кризи, яка лише загострила наявну проблему невдоволеності населення медичним обслуговуванням. Люди з усього Європейського регіону щодалі наполегливіше вимагають від своїх держав забезпечити їхні основні права на здоров'я та добробут, на універсальний доступ до послуг охорони здоров'я, на життя у безпечних, сприятливих і здорових умовах та на безпеку, пов'язану зі здоров'ям. Органи влади у сфері охорони здоров'я дедалі частіше висловлюють занепокоєння щодо наявного розриву між цими правомірними очікуваннями й реальним досвідом людей, які стикаються з погіршенням стану довкілля та зниженням якості послуг

у сфері охорони здоров'я через відтік інвестицій, комерціалізацію й навіть корупцію. В умовах інфodemії, що супроводжує кризу, спричинену COVID-19, такий розрив між очікуваннями та реальністю призводить до зниження рівня довіри до керівництва у галузі охорони здоров'я. У ЄПР особливий акцент зроблений на розвитку лідерського потенціалу для ефективного управління сферою охорони здоров'я та взаємодії з іншими політичними сферами, що дозволить органам влади у галузі охорони здоров'я відповідати правомірним очікуванням з боку населення, інтересам якого вони служать.

Дотримання принципу «нікого не залишити осторонь» та зміцнення лідерського потенціалу органів влади у сфері охорони здоров'я є надзвичайно актуальними в контексті необхідності зосередження зусиль на відновленні систем охорони здоров'я, а також забезпечення їх стійкості та ефективності в умовах пандемії COVID-19.

A photograph of a young man and woman sitting on a wooden park bench, seen from behind. They are holding a large umbrella with a dark blue floral pattern. The man is wearing a black jacket with a 'REAL MADRID' tag. The woman has long blonde hair. They are in a park with trees and a building in the background. A large, semi-transparent red triangle is overlaid on the bottom right of the image, containing white text.

На чому має бути зосереджена
діяльність Європейського
регіонального бюро ВООЗ?
Три основні пріоритети ЄПР

Основні пріоритети ЄПР ґрунтуються на правомірних очікуваннях громадян. Люди справедливо сподіваються, на те, що держава забезпечить їм право на універсальний доступ до якісної медичної допомоги без фінансових труднощів, на захист у разі надзвичайних ситуацій у сфері охорони здоров'я та на кращі здоров'я й благополуччя у будь-якому віці. Саме це визначає засади політики для конкретних сфер, які формують комплекс технічних напрямів діяльності Європейського регіонального бюро ВООЗ (вставка 2). Центральним елементом ЄПР є пріоритизація таких напрямів роботи й ініціатив, які безпосередньо підтримуватимуть три основні пріоритети та разом сформулюють програму відновлення й реформування систем охорони здоров'я після пандемії COVID-19. Зазначений комплекс доповнюють чотири флагманські ініціативи. Вони мають на меті активізувати процеси змін, мобілізуючи зусилля, спрямовані на виконання ключових завдань, які є дуже важливими для держав-членів і для яких наявність широкого висвітлення і політичної волі на високому рівні можуть мати вирішальне значення.

Пандемія COVID-19 і загроза економічної кризи ставлять системи охорони здоров'я та соціального забезпечення в доволі складне становище. Попри наявні досягнення в лікуванні коронавірусної хвороби, тестуванні та розробці вакцин, перехід до стану стабільно низького рівня поширення вірусу залишить по собі нелегку спадщину. Системам охорони здоров'я та соціального забезпечення в Регіоні доводиться функціонувати в умовах виснаження персоналу, який працює безпосередньо з пацієнтами, вичерпання бюджетів та довгих черг пацієнтів, які чекають на лікування. Наразі ніхто не має уявлення про весь масштаб збитків від пандемії, однак COVID-19

уже зараз дав зрозуміти, наскільки уразливими виявилися служби охорони здоров'я й соціального забезпечення та їхні працівники, а також наскільки значною проблемою є недофінансування цих галузей.

Водночас було досягнуто консенсусу в тому, що охорона здоров'я, соціальний захист та громадське здоров'я є центральними елементами економіки добробуту. Процеси відновлення й реформування повинні допомогти знайти довгострокові рішення у відповідь на поточні й майбутні виклики та потребуватимуть значних інвестицій у розбудову стійких та ефективних систем. Необхідно буде визначити правильний баланс між забезпеченням універсального доступу до медичної допомоги й послуг у сфері громадського здоров'я, оперативним і ефективним реагуванням на надзвичайні ситуації та підтримкою здорового способу життя і добробуту для всіх у будь-якому віці. Це довгострокове завдання потребуватиме від керівних структур уміння прогнозувати ситуацію, мужності, креативності та спроможності вчитися.

Сьогодні темам, пов'язаним зі здоров'ям та системами охорони здоров'я, приділяють безпрецедентну увагу під час регіональних і субрегіональних обговорень, а також на національному та регіональному рівнях. Під час кризи, Європейське регіональне бюро ВООЗ здобуло вагомий авторитет і визнання як лідера. ЄРБ ВООЗ продемонструвало здатність працювати у складі єдиної ВООЗ і єдиної Організації Об'єднаних Націй (ООН); об'єднувати й мобілізувати зусилля держав-членів та організацій в межах настільки розмаїтого Регіону, створюючи за необхідності субрегіональні механізми й не залишаючи поза

увагою малі країни; спрямовувати персонал та експертний потенціал туди, де вони найбільше потрібні; своєчасно публікувати рекомендації та інструкції, координувати закупівлі засобів індивідуального захисту за прискореною процедурою; переконливо й об'єктивно здійснювати комунікацію. У міру того, як Регіон готується до післякризового відновлення та реформування, Європейське регіональне бюро ВООЗ може надавати допомогу країнам і стимулювати дискусії на перетині галузі охорони здоров'я та соціально-економічних сфер.

Для забезпечення орієнтування державної політики на потреби людей, післякризове відновлення на рівні країн має відбуватися максимально злагоджено. Це потребуватиме прагматичних, зважених та адаптованих до контексту дій, які допоможуть

Європейському регіональному бюро ВООЗ вибудовувати свою технічну діяльність, відштовхуючись від синергії між технічними програмами й зосереджуючись на основних пріоритетах ЄПР (вставка 2). Такий комплекс напрямів діяльності є невід'ємним елементом для протидії широкому діапазону неінфекційних та інфекційних захворювань, а також для впливу на соціальні й економічні детермінанти здоров'я, які обумовлюють показники здоров'я населення та нерівність в галузі охорони здоров'я на всіх етапах життя. Він є основою для надання країнам підтримки у виконанні трьох зазначених вище пріоритетних завдань.

Європейське регіональне бюро ВООЗ зробить підтримку діяльності країн своїм ключовим завданням. Окрім безпосередньої підтримки на рівні країн, концепція активізації роботи на

рівні країн передбачає зміцнення зв'язків на регіональному та субрегіональному рівнях. Наразі Європейське регіонне бюро ВООЗ має значний потенціал для мобілізації зусиль різних регіональних і субрегіональних організацій та структур — як міжурядових, так і недержавних. Воно використовуватиме здобутий авторитет для забезпечення підтримання міжнародними регуляторними й політичними механізмами, особливо тими, що спрямовані на відновлення після пандемії COVID-19, підтримки прогресу в досягненні основних пріоритетів. Діяльність Європейського регіонального бюро ВООЗ на регіональному й субрегіональному рівнях буде спрямована на

забезпечення синергії та економії за рахунок масштабу, на підтримку зусиль національних органів влади у сфері охорони здоров'я, які повинні очолити процеси відновлення й реформування. Забезпечення необхідного балансу між трьома основними пріоритетами з урахуванням контексту й потреб кожної держави-члена вимагатиме активної співпраці між національними органами влади у сфері охорони здоров'я та основними гравцями у галузях охорони здоров'я й соціального захисту, а також з дійовими особами з інших сфер, таких як: довкілля, планування міст, транспорт, освіта та сільське господарство.

ВСТАВКА 2. РОЗШИРЕННЯ НАЯВНОГО КОМПЛЕКСУ НАПРЯМІВ ДІЯЛЬНОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РЕГІОНАЛЬНОГО БЮРО ВООЗ

У трьох відділах Європейського регіонального бюро ВООЗ відбулася оптимізація комплексу технічних напрямів діяльності. Усі вони зосереджені на підтримці країн у реалізації трьох основних пріоритетів: УНС, безпека громадського здоров'я, здоров'я та благополуччя — з особливою увагою до гендерних аспектів і прав людини в межах кожного з цих трьох пріоритетів. Підтримку в їх реалізації надають офіс Регіонального директора та Відділ адміністративно-фінансового забезпечення.

Відділ стратегій і систем охорони здоров'я країн (CPS) допомагає країнам у Регіоні в проектуванні й реалізації відповідної політики у сфері охорони здоров'я та створенні й впровадженні

систем для сприяння УНС. Він надає підтримку в розробці та реалізації обґрунтованої даними й доказами та адаптованої до контексту політики у сфері охорони здоров'я на національному, регіональному й місцевому рівнях у рамках інклюзивного підходу, що охоплює всі етапи життя. Відділ просуває укріплення лідерського потенціалу в сфері громадського здоров'я з акцентом на реалізацію політик, орієнтованих на потреби людей та спрямованих на зміцнення здоров'я, профілактику захворювань і вплив на соціальні та економічні детермінанти здоров'я. Відділ також планує зміцнювати лідерство в питаннях соціальної справедливості, прав людини та врахування гендерних аспектів у сфері охорони здоров'я. Його діяльність зосереджена

ВСТАВКА 2. РОЗШИРЕННЯ НАЯВНОГО КОМПЛЕКСУ НАПРЯМІВ ДІЯЛЬНОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РЕГІОНАЛЬНОГО БЮРО ВООЗ

на розбудові потенціалу для впровадження інновацій у системах охорони здоров'я з метою забезпечення можливостей для сталого надання якісних послуг первинної медичної допомоги та послуг на рівні громади, які будуть дієво пов'язані з послугами лікарень, послугами з психічного здоров'я, послугами у сфері громадського здоров'я та послугами соціального захисту. Для цього CPS підтримує зусилля країн, спрямовані на те, щоб нікого не залишити осторонь, а також на підвищення рівня фінансового захисту, зміцнення кадрового потенціалу системи охорони здоров'я, розширення доступу до прийнятних за вартістю лікарських засобів і технологій, популяризацію та впровадження цифрових технологій.

Відділ програм охорони здоров'я країн (СНР)

підтримує зусилля країн, спрямовані на зменшення тягара неінфекційних та інфекційних захворювань і вплив на соціальні й економічні детермінанти здоров'я. Його діяльність охоплює зміцнення здоров'я, запобігання насильству та травматизму, інтегровану профілактику й боротьбу з НІЗ, зокрема з онкологічними, серцево-судинними, хронічними респіраторними захворюваннями та діабетом, а також із ризиками, пов'язаними із вживанням тютюну, недостатньою фізичною активністю, нездоровим харчуванням, надмірним споживанням алкоголю; боротьбу з інфекційними захворюваннями, такими як туберкульоз, ВІЛ/СНІД, гепатит, трансмісивними й забутими тропічними хворобами; викоринення

та усунення захворювань, яким можна запобігти шляхом вакцинації, а також популяризацію активного використання вакцин; стримування та контроль стійкості до протимікробних препаратів; дії у відповідь на наявні та нові ризики для здоров'я, пов'язані з довкіллям. Діяльність у напрямку забезпечення загального доступу до орієнтованих на потреби людей якісних послуг у сфері охорони здоров'я на всіх етапах континууму надання допомоги, доповнюється конкретними заходами, спрямованими на формування доказової бази для проектування політики і втручань із використанням соціальних, культурних і поведінкових підходів з метою сприяння впровадженню інновацій на національному, регіональному та місцевому рівнях.

Відділ підтримки країн і реагування в разі надзвичайних ситуацій (CSE)

координує зусиль різних секторів державного управління та партнерів, включаючи двосторонні й багатосторонні ініціативи, фонди й фундації, організації громадянського суспільства та приватний сектор, для досягнення поставлених цілей у сфері охорони здоров'я й реалізації національних політик та стратегій у сфері охорони здоров'я. Зокрема, це передбачає надання державам-членам підтримки в забезпеченні потреб біженців і мігрантів з акцентом на доступі до послуг з охорони здоров'я та готовності до притоку біженців і мігрантів. У межах відділу діє Програма ВООЗ із надзвичайних ситуацій у

ВСТАВКА 2. РОЗШИРЕННЯ НАЯВНОГО КОМПЛЕКСУ НАПРЯМІВ ДІЯЛЬНОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РЕГІОНАЛЬНОГО БЮРО ВООЗ

сфері охорони здоров'я (WHE), яка забезпечує консультування з технічних питань та надання оперативної підтримки для запобігання, забезпечення готовності, виявлення, швидкого реагування та відновлення в разі спалахів захворювань і надзвичайних ситуацій. WHE допомагає країнам стримувати та пом'якшувати ризики виникнення небезпечних захворювань та інфекційних загроз; виявляти й оцінювати загрози надзвичайного характеру у сфері охорони здоров'я та забезпечувати інформацію для ухвалення рішень у сфері громадського здоров'я; оперативно й ефективно реагувати в разі надзвичайних ситуацій у межах координованої Системи управління інцидентами. Вона забезпечує ефективне керування, стає фінансування, належне забезпечення персоналом та оперативну готовність для роботи ВООЗ у разі надзвичайних ситуацій. Її розгалужена організаційна модель дозволяє реалізовувати необхідну діяльність у конкретних пріоритетних країнах та на міждержавному рівні.

Відділ адміністративно-фінансового забезпечення (BOS) відповідає за забезпечення продуктивності і прозорості технічних програм, а також за виконання ЄПР. BOS здійснює нагляд за бюджетом і фінансами на основі ризик-орієнтованого підходу, сприяючи управлінню

довіреними ресурсами із дотриманням принципу раціонального використання коштів. Відділ займається реалізацією проєктів, спрямованих на підвищення продуктивності діяльності Європейського регіонального бюро ВООЗ та фінансової стійкості структур у Регіоні; формування клієнт-орієнтованої культури серед допоміжних служб; зміцнення потенціалу бюро в країнах; впровадження стратегічних ініціатив із підвищення мотивації та продуктивності роботи персоналу. BOS також працює над зміцненням потенціалу Європейського регіонального бюро ВООЗ у застосуванні гнучкого підходу до реагування на зовнішні й внутрішні зміни.

Офіс Регіонального директора (RDO) відповідає за планування, реалізацію й оцінювання програм ВООЗ на рівні Регіону та країн, а також опікується питаннями координування й узгодження роботи на всіх трьох рівнях організації. Офіс є гарантом Хартії цінностей ВООЗ. Він виконує допоміжні функції з мобілізації ресурсів і створення альянсів, налагодження зовнішніх зв'язків та комунікації, надає підтримку керівним органам у Європейському регіоні, займається питаннями організаційного й професійного розвитку, розвитку персоналу і трансформацій. Окрім цього, він є представником ВООЗ в установах Європейського Союзу.

Основний пріоритет 1. Досягнення УНС

Населення Рєгiону справедливо очiкує, що держава забезпечить їм право на УНС, тобто унiверсальний доступ до якiсної медичної допомоги без фiнансових труднощiв. Вони очiкують, що системи охорони здоров'я реагуватимуть на всi загрози для здоров'я та проблеми з ним: колективнi й iндивiдуальнi, гострi i хронiчнi, iнфекцiйнi й неiнфекцiйнi. Європейське рєгiональне бюро ВООЗ пiдтримуватиме зусилля держав-членiв зi створення мiцних, стiйких та заснованих на доказах систем, як основного елемента вiдновлення пiсля пандемii COVID-19. Дiяльнiсть Європейського рєгiонального бюро ВООЗ зi забезпечення УНС охоплює п'ять напрямiв:

1. Пiдтримка зусиль держав-членiв зi забезпечення послуг, орієнтованих на потреби людей

- (a) Усунення розриву мiж послугами з охорони здоров'я та соцiального забезпечення з iнституцiоналiзацiєю полiтичного дiалогу й механiзмiв координацiї для забезпечення орієнтованостi послуг на потреби людей на всiх етапах континууму надання допомоги при iнфекцiйних та неiнфекцiйних захворюваннях, психiчних розладах та протягом усього життя.
- (b) Усунення розриву мiж первинною медичною допомогою та послугами у сферi громадського здоров'я, зокрема шляхом iнтеграцiї основних функцiй системи громадського здоров'я та зосередження зусиль на монiторингу

й оцінюванні потреб населення у сфері охорони здоров'я на рівні громад.

- (с) Усунення розриву між первинною, спеціалізованою амбулаторною та стаціонарною допомогою (у державних і приватних закладах) із забезпеченням центральної ролі первинної ланки медичної допомоги в наданні послуг з охорони здоров'я, орієнтованих на потреби людей.
- (d) Оптимізація континууму надання медичної допомоги — від клінічної профілактики, раннього виявлення та скринінгу до лікування, реабілітації та паліативної допомоги — для забезпечення потреб пацієнтів із неінфекційними й інфекційними захворюваннями (вставка 3).

- (е) Розробка узгоджених стратегій та політичних цілей з метою надання доступних фізично й за вартістю, прийнятних і якісних послуг з охорони сексуального й репродуктивного здоров'я. Усунення прогалин та укріплення прав у сфері охорони сексуального й репродуктивного здоров'я² найбільш уразливих і маргіналізованих груп є своєрідним «лакмусовим папірцем» для оцінювання прогресу на шляху до УНС. Виконання цього завдання потребує наявності добре налагодженої системи охорони здоров'я та дає змогу побачити і сигналізує про усунення політичних і правових бар'єрів і забезпечення належного захисту і підтримки гендерної рівності, соціальної справедливості та дотримання прав людини.

ВСТАВКА 3. ОПТИМІЗАЦІЯ КОНТИНУУМУ НАДАННЯ ДОПОМОГИ ДЛЯ ОРІЄНТУВАННЯ ПОСЛУГ НА ПОТРЕБИ ЛЮДЕЙ

Європейське регіональне бюро ВООЗ докладатиме всіх можливих зусиль для оптимізації континууму надання допомоги — від клінічної профілактики, раннього виявлення та скринінгу до лікування, реабілітації та паліативної допомоги. Бюро також сприятиме формуванню сталих послуг для забезпечення потреб пацієнтів із інфекційними й неінфекційними захворюваннями шляхом:

- Зміцнення стратегічного лідерства в питаннях підтримки та моніторингу заходів щодо інфекційних і неінфекційних захворювань, яких уживають на регіональному, субрегіональному та національному рівнях у рамках УНС;
- Задоволення потреб країн у технічних рекомендаціях і допомозі у здійсненні пріоритетних втручань у боротьбі з

2 Відповідно до Програми дій Міжнародної конференції з народонаселення й розвитку та Пекінської платформи дій, а також підсумкових документів конференцій щодо огляду реалізації Програми та Платформи.

ВСТАВКА 3. ОПТИМІЗАЦІЯ КОНТИНУУМУ НАДАННЯ ДОПОМОГИ ДЛЯ ОРІЄНТУВАННЯ ПОСЛУГ НА ПОТРЕБИ ЛЮДЕЙ

інфекційними та неінфекційними захворюваннями. Це передбачатиме проектування, тестування та впровадження інноваційних і адаптованих до контексту рекомендацій і моделей для надання якісних послуг із профілактики та ведення як гострих, так і хронічних станів. Така підтримка надаватиметься в партнерстві з національними політиками, спеціалістами-практиками та відповідними місцевими установами; та за сприяння, за необхідності, центрів, що

співпрацюють із ВООЗ, професійних асоціацій та об'єднань пацієнтів;

- Організація зустрічей зацікавлених сторін у Регіоні та створення регіональної платформи експертів, що представляють держав-членів, відповідні спеціалізовані агентства ООН у Регіоні, європейські професійні асоціації та центри, що співпрацюють із ВООЗ, для управління застосуванням інноваційних підходів до реалізації глобальних ініціатив

ВСТАВКА 3. ОПТИМІЗАЦІЯ КОНТИНУУМУ НАДАННЯ ДОПОМОГИ ДЛЯ ОРІЄНТУВАННЯ ПОСЛУГ НА ПОТРЕБИ ЛЮДЕЙ

щодо онкологічних захворювань, зокрема елімінації раку шийки матки, раку молочної залози та онкологічних захворювань у дітей, а також для сприяння у створенні субрегіональної коаліції країн і механізмів взаємодії між установами для підтримки застосування та передавання обґрунтованих доказаних знань і провідних практик, які стосуються профілактики, виявлення, лікування та ведення раку.

- Розвиток потенціалу для використання великих даних в епіднагляді, моделюванні й моніторингу політики, а також для своєчасного розроблення цілеспрямованих стратегій з епіднагляду, профілактики, діагностики та лікування в контексті інфекційних і неінфекційних захворювань.

Оптимізація континууму надання медичної допомоги має величезне значення забезпечення не лише УНС, але і захисту в разі надзвичайних ситуацій у сфері охорони здоров'я. Європейське регіональне бюро ВООЗ надаватиме країнам підтримку в налагодженні діалогів на тему необхідності інвестицій у профілактику та контроль інфекційних і неінфекційних захворювань з метою зменшення соціально-економічних наслідків поточної та майбутніх пандемій, і зміцнення міжвідомчої співпраці та координації між країнами для включення НІЗ до планів боротьби з COVID-19 і планів готовності та реагування в разі надзвичайних ситуацій. Європейське регіональне бюро ВООЗ також сприятиме розробленню планів безпеки у сфері громадського здоров'я з довгостроковою метою — відбудувати стійкіші системи охорони здоров'я.

2. Підтримка держав-членів у забезпеченні та посиленні фінансового захисту

- (а) Розширення на регіональному й субрегіональному рівнях діалогів із міністерствами фінансів і міжурядовими організаціями на тему фінансового захисту для забезпечення необхідних інвестицій

у відновлення та реформування після пандемії COVID-19, включаючи попереднє оцінювання програм із коригування та відновлення в питаннях, спрямованих на вирішення таких проблем як недостатнє охоплення послугами охорони здоров'я, покриття вартості послуг власним коштом і незадоволені потреби у зв'язку з високою вартістю послуг.

- (b) Підтримка національного діалогу для перевизначення пріоритетів у державних бюджетах та захисту витрат бюджету на охорону здоров'я й соціальне забезпечення в умовах кризи, спричиненої COVID-19.
- (c) Зміцнення потенціалу національних органів влади у сфері охорони здоров'я для участі в конструктивному обговоренні наслідків планів із відновлення економіки для сектора охорони здоров'я.
- (d) Підтримка національних органів влади у питаннях зменшення фінансових труднощів і незадоволених потреб у послугах з охорони здоров'я (в тому числі у ліках) шляхом виявлення прогалин в охопленні такими послугами та перебудування політики охоплення послугами охорони здоров'я для усунення таких прогалин.
- (b) Створення наднаціонального консорціуму академічних установ і професійних організацій для підтримання програм безперервного фахового розвитку у сфері охорони здоров'я. Такий консорціум повинен працювати в різних державах-членах з метою переорієнтування наявних кадрових ресурсів у сфері охорони здоров'я на використання інноваційних систем і технологій для надання допомоги у контексті відновлення після COVID-19 на основі командного, орієнтованого на потреби людини підходу.
- (c) Підтримка держав-членів у формуванні сталих кадрових ресурсів у сфері охорони здоров'я шляхом досягнення консенсусу щодо регіональних і субрегіональних ініціатив, спрямованих на більш справедливий розподіл кадрових ресурсів системи охорони здоров'я, та усунення дефіциту за рахунок забезпечення кращого розуміння тенденцій на ринку праці у сфері охорони здоров'я; моніторингу мобільності медичних працівників; спільних стратегій для пом'якшення впливу факторів, що підштовхують до зміни місця роботи (зокрема вигорання та демотивації); реалізації заходів, спрямованих на підтримання і збільшення довіри між працівниками і органами влади у сфері охорони здоров'я.

3. Підтримка держав-членів у подоланні проблем із кадровими ресурсами у сфері охорони здоров'я в процесі відновлення після пандемії COVID-19

- (a) Підтримка у формуванні національних стратегій для поліпшення умов праці, утримання й мотивування наявних кадрових ресурсів. Узгодження процесів навчання, підготовки та створення нових кадрів із актуальними потребами населення у сфері охорони здоров'я, в тому числі з вимогами, зумовленими відновленням після пандемії COVID-19.

4. Підтримка зусиль держав-членів, спрямованих на забезпечення загального доступу до лікарських засобів, вакцин та медичних виробів

- (a) Мобілізація зацікавлених сторін, включаючи пацієнтів, недержавних діювих осіб та

фармацевтичну індустрію, для підготовки нового суспільного договору, який дасть змогу пацієнтам, системам охорони здоров'я й державам отримувати необхідні лікарські засоби для задоволення їхніх потреб за доступними цінами, а інвесторам і фармацевтичній індустрії — бути достатньою мірою мотивованими для розробки й виробництва таких засобів. Виявлення та усунення недоліків у ланцюгах регулювання, виробництва, закупівель та постачання із акцентом на лікарські засоби і медичні вироби, що не відповідають встановленим стандартам або є підробленими.

- (b) Прискорення виконання резолюції Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я WHA72.8 про підвищення рівня прозорості ринків лікарських засобів, вакцин та інших медичних виробів для поліпшення доступу до нових дорогих медпрепаратів і вакцин шляхом удосконалення інформаційних систем, розширення добровільних міждержавних платформ співпраці та наднаціональних об'єднань із закупівель, а також розроблення технічних засобів для забезпечення справедливого ціноутворення.

5. Підтримка зусиль держав-членів, спрямованих на вдосконалення управління і керування

- (a) Перегляд наявних у Регіоні моделей і механізмів управління у сфері охорони здоров'я з метою визначення належних практик забезпечення оптимального балансу між підходами, що ґрунтуються на командній роботі і контролі, підприємницькій ініціативі, децентралізації і співробітництві.
- (b) Підтримка національних органів охорони здоров'я в оцінюванні й подоланні конкретних труднощів у сфері управління для підвищення прозорості та вдосконалення механізмів підзвітності у відповідних системах охорони здоров'я.
- (c) Розбудова потенціалу для розробки політик і практик, що ґрунтуються на доказах, фактах, а також інформації, отриманій за результатами взаємодії з громадянським суспільством і різноманітних зацікавлених осіб.

Робота Європейського регіонального бюро ВООЗ на підтримку УНС доповнюватиметься двома флагманськими ініціативами: «Коаліція з психічного здоров'я» та «Розширення прав і можливостей громадян за допомогою цифрової охорони здоров'я». Ці флагманські ініціативи мають на меті стимулювання реформ й інновацій для забезпечення УНС.

Флагманська ініціатива 1. Коаліція з психічного здоров'я

Психічне здоров'я — життєво важливий елемент індивідуального й колективного добробуту. Психічному здоров'ю можуть загрожувати стрес або несприятливі умови життя та праці, економічні труднощі, соціальна нерівність, насильство й конфлікти. Наприклад, пандемія COVID-19 наочно продемонструвала, яким уразливим може бути психічне здоров'я. Психічні захворювання дуже поширені й належать до основних причин страждань та інвалідності в Європейському регіоні.

Проблеми, пов'язані з порушеннями психічного здоров'я, зачіпають усі без винятку соціальні

групи. Вони включають стрімке збільшення кількості випадків захворювань, спричинених відчаєм, стабільно високу поширеність депресивних і тривожних розладів серед молоді, зростання кількості випадків нанесення собі шкоди й суїциду, а також незадоволені потреби людей з деменцією та розладами аутистичного спектру. Новими специфічними проблемами є збільшення кількості випадків вигорання серед медичних працівників, необхідність долати негативні наслідки для психічного здоров'я, зумовлені кризою через COVID-19, та потреба підтримувати стійкість громад, що постраждали внаслідок конфліктів.

У багатьох випадках страждання, що випадають на долю осіб із порушеннями психічного здоров'я та їхніх родин, поглиблюються стигматизацією, дискримінацією, порушенням прав людини й соціальною ізоляцією, роблячи саме по собі сприйняття таких людей суспільством частиною проблеми.

До складу Коаліції з психічного здоров'я під патронатом Її Величності королеви Бельгії Матильди увійдуть відомі й мотивовані люди та впливові заінтересовані сторони (зокрема й ті, кого зачепила ця проблема), які сприятимуть зміні суспільних установок щодо проблем психічного здоров'я.

Завданням коаліції стане ліквідація стигматизації та дискримінації за рахунок підвищення грамотності в питаннях психічного здоров'я, у тому числі й серед працівників сфери охорони здоров'я.

Вона допоможе мобілізувати інвестиції в охорону психічного здоров'я та виступатиме на підтримку реформування відповідних служб у державах-членах згідно зі стандартами XXI століття та європейськими цінностями. Коаліція дасть змогу змінити суспільне сприйняття психічного здоров'я в Європейському регіоні, а також допоможе країнам підвищити ефективність роботи своїх служб охорони здоров'я на індивідуальному рівні та на рівні місцевих громад в інтересах охорони психічного здоров'я.

Цілі коаліції:

- забезпечення всеосяжної структури для обміну досвідом та мобілізації національних лідерів, активістів і прихильників інновацій;
- координація міжвідомчого аналізу засвоєного досвіду та майбутніх перспектив розробки й реалізації політики щодо психічного здоров'я на рівні Регіону;
- стимулювання фундаментальних і прикладних досліджень щодо психічного здоров'я із особливим акцентом на взаємодію між медичною допомогою, соціальним забезпеченням та послуг на рівні громад, а також роль первинної ланки медичної допомоги, точки дотику між психічним здоров'ям і гендерними питаннями та роль, яку може відігравати тимчасова або постійна фінансова нестабільність;
- організація на рівні країн діалогів з питань політики щодо психічного здоров'я та психосоціальної підтримки, що дадуть змогу відобразити в національних політиках та планах ключові пріоритети у сфері психічного здоров'я (такі як міжсекторальні профілактичні заходи, цифровізацію послуг з охорони психічного здоров'я, деінституціоналізацію психіатричної допомоги й інвестиції у відповідні структури на базі громад, співпраця між структурами охорони здоров'я та соціального захисту, судова психіатрія).

Флагманська ініціатива 2. Розширення прав і можливостей громадян за допомогою цифрової охорони здоров'я

У різних країнах Регіону пандемія COVID-19 підкреслила нагальну потребу в ефективних цифрових інструментах і безпрецедентне збільшення попиту на електронні послуги з охорони здоров'я, включаючи консультації у форматі телемедицини та цифрові інструменти для відстеження контактів. Це вельми позитивна тенденція, проте з нею пов'язані певні ризики, наприклад людський фактор у наданні допомоги й порушення основоположних прав людини. У впровадженні функціонально сумісних цифрових технологій з метою ухвалення рішень,

що стосуються клінічних аспектів та питань громадського здоров'я, існують труднощі, пов'язані з подоланням технічних і політичних бар'єрів. Ця флагманська ініціатива доповнює собою ініціативи різних країн та партнерських установ за рахунок забезпечення технічних і політичних рекомендацій, експертних знань з питань безпеки й ефективності рішень у сфері цифрової охорони здоров'я, а також відстоювання принципів справедливості у сфері охорони здоров'я, гендерної рівності й справедливості та прав людини як ключових ціннісних орієнтирів під час розгортання таких рішень.

У межах ініціативи «Розширення прав і можливостей громадян за допомогою цифрової охорони здоров'я» будуть здійснені такі кроки:

- **Аналіз застосування, прогалин та ефективності рішень у сфері цифрової охорони здоров'я, які розгортають у відповідь на кризу, спричинену COVID-19.**
- **Доопрацювання Європейської дорожньої карти з цифровізації систем охорони здоров'я як орієнтиру для проектування цифрових архітектур для надання медичних послуг та послуг соціального забезпечення, основи для спрямування і кількісного оцінювання інвестицій і реформ, пов'язаних із цифровою охороною здоров'я та каталізатора для залучення фінансових ресурсів, здійснення досліджень та взаємодії з партнерами з метою розвитку цифрової охорони здоров'я;**
- **Розробка Європейської рамкової системи управління даними у сфері охорони здоров'я на основі Європейської хартії з управління даними у сфері охорони здоров'я, у якій визначений**

набір європейських цінностей, принципи та методи доступу до даних, управління ними та їх використання

- для забезпечення ефективності систем охорони здоров'я та заходів у сфері громадського здоров'я. Це надасть додаткового імпульсу поточним зусиллям із захисту прав, які стосуються даних і приватності громадян, та дозволить охарактеризувати елементи і процеси, які уособлюють належну практику управління даними як невід'ємну частину функціональних національних інформаційних систем у сфері охорони здоров'я. Рамкова система сприятиме використанню якісних даних у сфері охорони здоров'я з метою ухвалення рішень на всіх рівнях системи охорони здоров'я, підвищення ефективності прогнозування і вжиття заходів у сфері громадського здоров'я та спрощуватиме вторинне використання даних у сфері охорони

здоров'я для проведення досліджень і розроблення нових клінічних втручань.

- Надання підтримки країнам у використанні цифрових технологій для підвищення ефективності взаємодії громадян зі службами охорони здоров'я, покращення результативності роботи систем охорони здоров'я та посилення найважливіших функцій системи громадського здоров'я, включаючи епідеміологічний нагляд за захворюваннями, раннє попередження та оцінюванням ризиків.

Ця флагманська ініціатива доповнює проєкт Глобальної стратегії ВООЗ щодо цифрової охорони здоров'я та є інструментом її практичної реалізації, усуває прогалини, пов'язані з відсутністю всеосяжних рамкових програм цифровізації в Регіоні, яка гальмує процес оперативного розгортання інноваційних цифрових рішень, що з'являються в різних країнах Регіону.

Основний пріоритет 2. Захист у разі надзвичайних ситуацій у сфері охорони здоров'я

Мало які інші проблеми у сфері охорони здоров'я громадськість обговорювала настільки активно як кризу, спричинену COVID-19. Підтримка громадами й окремими громадянами колективних заходів у відповідь на неї виявилася надзвичайно важливим. Криза підтвердила наявність у суспільстві широкого консенсусу стосовно того, що відповідальність за забезпечення захисту населення від надзвичайних ситуацій у сфері охорони здоров'я покладено безпосередньо на органи влади у сфері охорони здоров'я. Надійна комунікація щодо ризиків стала стратегічним обов'язком, який привертає пильну увагу громадськості до наукових і політичних аспектів сфери громадського здоров'я та соціальної підзвітності експертів у цій сфері.

Також криза, пов'язана з COVID-19, стала і залишається для Європейського регіонального бюро ВООЗ підставою для перебудови своєї діяльності. Пандемія продемонструвала надзвичайну важливість оперативних і рішучих дій. ВООЗ довелося швидко й авторитетно оцінювати ситуацію, готувати надійні оперативні інформаційні зведення та у стислі строки скеровувати до країн групи швидкого реагування для надання необхідної допомоги національним органам влади. Наразі ще зарано проводити повномасштабне критичне оцінювання підтримки, наданої країнам, однак не виникає жодних сумнівів щодо того, що пандемія змінила формати присутності ВООЗ у країнах, процеси спрямування до країн персоналу, розроблення рекомендацій, а також комунікацію з державами-членами та регіональними й субрегіональними установами

та об'єднаннями країн. Окрім того, пандемія активізувала комунікацію та взаємодію між регіональними бюро ВООЗ і структурами ООН.

Одержані з цього досвіду уроки є важливими для відновлення після кризи, спричиненої COVID-19, і подолання викликів у сфері громадського здоров'я, спричинених її наслідками. Цей досвід також стане основою для скерування зусиль Європейського регіонального бюро ВООЗ із розбудови спроможності надання країнам підтримки у запобіганні різноманітним надзвичайним ситуаціям у сфері охорони здоров'я, їх виявленні та реагуванні на них, включаючи ризики, пов'язані зі зміною клімату, зоонозними хворобами та стійкістю до протимікробних препаратів. Також Європейське регіональне бюро ВООЗ вживатиме заходів для забезпечення охоплення життєво важливими послугами у сфері охорони здоров'я, такими як послуги у зв'язку з НІЗ, послуги з охорони психічного здоров'я та психосоціальна підтримка, імунізація, послуги з охорони сексуального й репродуктивного здоров'я, зміцнення здоров'я та профілактика захворювань, а також послуги у зв'язку з ВІЛ/СНІД, туберкульозом, вірусним гепатитом та іншими інфекційними захворюваннями, тих людей, які найбільше цього потребують. Отже, систематичний і комплексний аналіз заходів із протидії кризі, спричиненій COVID-19, є одним із найважливіших компонентів діяльності із захисту людей від надзвичайних ситуацій у сфері охорони здоров'я. Аналіз поточних заходів не припиняється. Його результати будуть враховані у запланованому глобальному огляді вжитих заходів для вдосконалення моделі управління ВООЗ. Деякі висновки можна зробити вже

зараз. До них, зокрема, належить необхідність реагування у двох напрямках, що поєднує екстрені заходи зі спеціальними зусиллями, спрямованими на підтримку безперервного доступу населення до медичних послуг.

Криза, зумовлена COVID-19, загострила увагу на необхідності забезпечення готовності, швидкого реагування, співпраці й солідарності, а також створення чітких механізмів і структур управління та контролю з метою реагування на надзвичайні ситуації. Ці елементи виявилися критично важливими не лише в межах країн, а і на міждержавному рівні. Існує необхідність у мобілізації спроможностей як окремих країн, так і регіональних та субрегіональних структур із урахуванням засвоєних на сьогоднішній день уроків. У зв'язку з цим постає три ключових завдання:

1. Засвоєння отриманих уроків: розширення аналізу поточних заходів, яких вживають у відповідь на кризу, спричинену COVID-19, в офіційний огляд реагування на нещодавні надзвичайні ситуації у сфері охорони здоров'я на рівні Регіону

- (а) Документування уроків, засвоєних за результатами боротьби з пандемією для забезпечення кращої готовності систем охорони здоров'я зараз і в майбутньому.
- (б) Оновлення стратегічних планів щодо забезпечення готовності і реагування у зв'язку з COVID-19 відповідним чином.

- (с) Сприяння виконанню порядку денного в галузі досліджень з питань захисту населення й медичного персоналу від небезпек, пов'язаних із масштабними надзвичайними ситуаціями у сфері громадського здоров'я.
- (d) Визначення напрямків майбутньої роботи над зміцненням потенціалу для забезпечення готовності та вживання відповідних заходів на рівнях країн і Регіону.

Результати аналізу поточних заходів будуть враховані в процесі незалежного оцінювання готовності до пандемії та заходів у відповідь на неї (IPPR) згідно з резолюцією Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я WHA 73.1 щодо реагування на COVID-19 з метою вдосконалення моделі стратегічного керівництва й оперативного управління реагуванням на надзвичайні ситуації ВООЗ.

2. Підтримка готовності й спроможностей країн для реагування

- (a) У співпраці з партнерами надання країнам підтримки в удосконаленні чи доопрацюванні якісних планів готовності до різних видів надзвичайних ситуацій, які передбачають достатнє ресурсне забезпечення та пройшли стрес-тести. Забезпечення передбачення такими планами заходів із забезпечення безперервного доступу до послуг із охорони здоров'я для всього населення, включаючи вразливі групи населення і мігрантів, із належною увагою послугам психологічної

підтримки, спрямованим на запобігання психічним розладам та їхнім довгостроковим негативним наслідкам.

- (b) Підтримка спроможностей країн швидко отримувати надійну стратегічну інформацію та оперативні дані.
- (c) Підтримка оптимізації національних координаційних механізмів із чітко визначеною структурою управління (включаючи координацію кластера охорони здоров'я) та механізмів для залучення й використання зовнішньої фінансової чи оперативної допомоги в разі масштабних надзвичайних ситуацій.
- (d) Підтримка розбудови спроможностей на рівні країни та надання допомоги в проектуванні процесів і підготовці персоналу для забезпечення ефективності комунікації щодо ризиків, боротьби з чутками й неправдивими новинами, а також підвищення готовності та залучення громадськості.

3. Підвищення готовності і зміцнення спроможностей Регіону для реагування і створення суспільних благ, необхідних для управління кризами

- (a) Утвердження ролі ВООЗ як нормативної довідкової бази Міжнародних медико-санітарних правил (ММСП) (2005 р.) і надзвичайних ситуацій у сфері охорони здоров'я.

- (b) Перегляд основних показників спроможностей у рамках ММСП, а також картування і збирання інформації щодо готовності країни та її спроможності до реагування.
- (c) Використання мереж та потенціалу Європейського регіонального бюро ВООЗ, який був посилений і диверсифікований під час кризи, спричиненої COVID-19, для проведення регулярних пошуків інформації в різних джерелах та оцінювань ризиків, оптимізації готовності регіональних і субрегіональних структур до надзвичайних ситуацій та їхніх спроможностей реагувати на такі ситуації, а також підготовка спільних планів й механізмів закупівельної діяльності в умовах надзвичайних ситуацій.
- (d) Зміцнення структурної взаємодії й синергії між Європейським регіональним бюро ВООЗ та Європейським центром із профілактики й контролю захворювань.
- (e) Підтримка спроможностей ВООЗ і можливостей пов'язаних із нею мереж оперативно створювати якісні інструкції та інструменти, критична важливість яких була продемонстрована під час управління кризою, зумовленою COVID-19.
- (f) Погодження з відповідними регіональними й субрегіональними установами чіткої системи координації, прозорих каналів комунікації на основі наявних даних, а також механізмів практичного втілення принципу солідарності в разі надзвичайної ситуації, яка поширюватиметься на багато країн.
- (g) Мобілізація партнерів для підтримки актуалізації, ресурсного забезпечення та стрес-тестування якісних планів готовності.
- (h) Підтримка зусиль країн, спрямованих на підвищення стійкості медичних закладів до зміни клімату та стихійних лих з одночасним підвищенням екологічної стійкості їхньої діяльності.

Основний пріоритет 3. Зміцнення здоров'я та благополуччя

Для людей дуже важливо жити в безпечних громадах, де для них забезпечена підтримка і створені соціальні та фізичні умови, які сприяють фізичному, психологічному й соціальному здоров'ю та добробуту. Вони очікують, що органи влади у сфері охорони здоров'я захистять їх самих та їхні родини від факторів, які загрожують їхньому здоров'ю і добробуту, шляхом реалізації відповідних програм і політик у сфері громадського здоров'я, що мають на меті впливати на детермінанти здоров'я; шляхом мобілізації інших секторів з метою інтеграції питань охорони здоров'я у всі політики; шляхом просування ініціатив, які впливатимуть на місцеві детермінанти здоров'я завдяки інвестиціям у майбутню економіку добробуту відповідно до концепції «зеленого курсу».

У прогресивних суспільствах такі очікування проявляються з більшою силою. Авторитет лідерів у сфері охорони здоров'я значною мірою залежить від реагування на такі очікування. Неспроможність реагувати на них в очах суспільства призводить до втрати довіри, авторитету та легітимності. Таким чином, для забезпечення руху в напрямку УНС державні політики у сфері громадського здоров'я є настільки ж важливими політично, як і необхідними технічно.

Комплекс заходів і програм, спрямованих на зміцнення здоров'я та покращення добробуту на всіх етапах життя, об'єднує традиції у сфері громадського здоров'я, які були основою для роботи ВООЗ протягом кількох десятиліть: програми контролю захворювань та гігієни

довкілля, які були її фундаментом; робота над основними оперативними функціями системи громадського здоров'я, соціальними детермінантами й відновленням первинної медичної допомоги; інтеграція питань здоров'я у всі політики, особливо в контексті узгодження політики охорони здоров'я та соціальної політики. Разом із просуванням у напрямку УНС вони демонструють масштабнішу соціальну тенденцію, пов'язану з переходом до економіки добробуту.

Робота з профілактики захворювань, зміцнення здоров'я та підвищення рівня добробуту потребує наявності програм, які демонструють чіткі наміри здійснення цілеспрямованих і специфічних дій у сфері громадського здоров'я. Із часом Європейське регіональне бюро ВОЗ створило широкий комплекс технічних напрямів діяльності (див. вставку 2 вище), які сприяють формуванню необхідної доказової бази. Ці програми ґрунтуються на принципі охоплення всіх етапів життя і спрямовані на роботу з детермінантами здоров'я та добробуту із належною увагою таким питанням як сексуальне й репродуктивне здоров'я та права³, а також впливу на громадське здоров'я та соціальну згуртованість таких чинників як гендерна нерівність, несправедливість і бідність. Вихідними точками для цих програм є низка чинників — від ініціатив місцевих громад до міжурядових регуляторних угод. Їх об'єднує те, що всі вони спрямовані на створення умов, які відповідають очікуванням громадян щодо безпечнішого, здоровішого та щасливішого життя.

ЄПР підкреслює важливість цього пріоритету, об'єднуючи зусилля з роботи над ним у п'ятих напрямках роботи:

1. Підтримка місцевих умов життя, які сприяють здоров'ю та добробуту населення

- (a) Взаємодія з регуляторними та законодавчими структурами, організаціями громадянського суспільства, включаючи об'єднання споживачів та експертів з міського, територіального, соціального й транспортного планування, з метою стимулювання заходів для боротьби з проблемою забруднення повітря та зменшення негативних наслідків зміни клімату для здоров'я населення відповідно до ініціатив «зеленого курсу».
- (b) Надання додаткової підтримки в діяльності таких ініціатив як Healthy Cities та Regions for Health Network, Health Promoting Hospitals та Health Promoting Schools, Пан'європейської програми щодо транспорту, довкілля та охорони здоров'я, а також ініціатив зі створення місцевих середовищ та умов, сприятливих для дітей, підлітків та осіб старшого віку.

2. Сприяння безпечнішому, здоровішому та щасливішому життю

- (a) Підтримка зусиль міністерств охорони здоров'я із залучення політичних лідерів до реалізації

3 Відповідно до Програми дій Міжнародної конференції з народонаселення й розвитку та Пекінської платформи дій, а також підсумкових документів конференцій щодо огляду реалізації Програми та Платформи.

заходів у сфері громадського здоров'я, які можуть допомогти зменшити тягар НІЗ (наприклад, пов'язаних із неправильним харчуванням, вживанням тютюнових та алкогольних виробів, ожирінням чи дорожньо-транспортними пригодами — див. вставку 3).

(b) Використання потенціалу регіональних і субрегіональних установ та відомств, які мають повноваження і вплив у формуванні продовольчих політик для просування здоровіших альтернатив харчових продуктів та зменшення ризику захворювань харчового походження.

- (c) Використання потенціалу регіональних і субрегіональних установ і відомств, здатних забезпечити стійкий до зміни клімату загальний доступ до базових послуг, таких як: постачання питної води, санітарія та гігієна, в тому числі у школах та закладах охорони здоров'я.
- (d) Підтримка органів влади у сфері охорони здоров'я в мобілізації суспільства для покращення показників фізичної активності та здорового харчування, а також для боротьби з ожирінням.

3. Підвищення безпеки пацієнтів і боротьба зі стійкістю до протимікробних препаратів

- (a) Масштабування діяльності у сфері боротьби з резистентністю як регіонального пріоритету в контексті підходу «One Health» із підтримкою: вирішення проблем, пов'язаних із використанням протимікробних препаратів у сільському господарстві, а також з відходами лікарень і фармацевтичних підприємств; регіональних і глобальних ініціатив з розробки протимікробних препаратів нового покоління; зменшення поширеності недоцільного призначення антибіотиків та сприяння їх раціональному призначенню (із застосуванням системи AWaRe BOO3); нагляду за використанням протимікробних препаратів і стійкістю до них, а також за інфекціями, пов'язаними з наданням медичної допомоги.
- (b) Активізація реалізації програм із забезпечення безпеки пацієнтів, лікарняної гігієни,

профілактики інфекцій із їх розширенням на заклади первинної медичної допомоги й довготривалого догляду та інтеграцією в них питань безпечності лікарських засобів і медичних виробів.

- (c) Сприяння залученню пацієнтів, членів їхніх родин та спеціалістів до реалізації ініціатив та практик, спрямованих на забезпечення безпеки пацієнтів.
- (d) Проведення пошуків інформації в різних джерелах, виявлення та аналіз практик та втручань із самодопомоги, включаючи ті, що виконуються в цифровому форматі та з використанням препаратів, які відпускають без рецепта.

4. Збирання стратегічних оперативних даних про рівні здоров'я й добробуту населення та пов'язані з ними нерівності

- (a) Визначення надійних дезагрегованих показників та індексів оцінювання здоров'я та добробуту (зокрема, показників та індексів для таких сфер як розвиток у ранньому дитячому віці; якість підтримки осіб похилого віку; якість паліативної допомоги; нерівність у якості й доступності допомоги; здоров'я та медичне обслуговування представників уразливих груп населення та мігрантів; передчасна смертність, якій можна запобігти).
- (b) Створення можливостей для національного діалогу з питань політики для боротьби

з нерівністю, враховуючи питання здоров'я та добробуту маргіналізованих, уразливих і таких, які не одержують необхідних послуг, груп населення.

- (с) Взаємодія з іншими секторами для ідентифікації й картування підгруп населення, незадоволені потреби яких потребують організації спеціальних виїзних послуг.

5. Перегляд основних програм, що належать до комплексу технічних напрямів діяльності Європейського регіонального бюро ВООЗ, з метою оцінювання доцільності підвищення їхньої ефективності за рахунок застосування цифрових, технологічних та організаційних інновацій

- (а) Перегляд програм боротьби з туберкульозом із множинною лікарською стійкістю, ВІЛ та гепатитом.

- (b) Перегляд програм, присвячених здоров'ю та розвитку дітей і підлітків; сексуальному й репродуктивному здоров'ю та правам, а також здоров'ю матері й новонародженої дитини.

Діяльність Європейського регіонального бюро ВООЗ у сфері зміцнення здоров'я та покращення добробуту доповнюють дві наскрізні флагманські ініціативи: «Європейський порядок денний у сфері імунізації на період до 2030 року» (European Immunization Agenda 2030) та «Вибір на користь здоров'я: пильніша увага до аналізу поведінкових і культурних чинників» (Healthier choices: Incorporating behavioural and cultural insights).

Флагманська ініціатива 3. Європейський порядок денний у сфері імунізації на період до 2030 року

Європейський план заходів із вакцинації на 2015–2020 рр. (European Vaccine Action Plan 2015–2020) показав напрям для діяльності з контролю, елімінації або викорінення захворювань, яким можна запобігти за допомогою вакцинації. Наполегливе бажання держав-членів щодо впровадження Європейського порядку денного у сфері імунізації на період до 2030 року, визначило новий напрям вирішення питання нерівності в охопленні вакцинацією як всередині країн, так і між ними. Його основою є систематична робота над усуненням перешкод у постачанні й розподілі вакцин, у тому числі

тих, що пов'язані з попитом на вакцини та прийняттям їх суспільством, а також реагування на антивакцинальні настрої та поширення неправдивої інформації.

Ця флагманська ініціатива об'єднує політичних лідерів на регіональному, субрегіональному та національному рівнях і забезпечить чітке висвітлення їхнього прагнення до досягнення високих показників охоплення населення країн вакцинацією на справедливих засадах. Ця ініціатива має на меті підвищення показників охоплення вакцинацією для їх наближення між країнами.

Справедливе розширення доступу до вакцин та зростання показників їх використання значно знизить захворюваність і смертність від захворювань, яким можна запобігти шляхом вакцинації, і дасть змогу запобігти епідеміям та пандеміям. Усвідомлення того, що нова вакцина допоможе подолати кризу, спричинену COVID-19, робить цю ініціативу особливо актуальною. Справдження сподівань щодо вакцини проти COVID-19 призведе до появи вже знайомих викликів; актуальними в цьому контексті будуть уроки, одержані під час реалізації Європейського плану заходів із вакцинації на 2015–2020 рр. До таких викликів належать забезпечення справедливого доступу до вакцинації, своєчасне операційне планування, вирішення регуляторних і фінансових питань, а також необхідність об'єднання цих зусиль із заходами з забезпечення широкого охоплення населення вакцинацією проти сезонного грипу та усунення прогалин в охопленні плановими щепленнями в рамках національних календарів імунізації.

Європейський порядок денний у сфері імунізації на період до 2030 року спирається на інноваційні підходи до розроблення програм і здійснення цілеспрямованих втручань на місцевому рівні для забезпечення помітного впливу на ситуацію. Для цього потрібно підготувати детальну дорожню карту разом із надійною й орієнтованою на результати системою моніторингу, в якій будуть враховані не тільки специфічні пріоритети, потреби, спроможності та характеристики програм імунізації в кожній із країн, а й необхідність дотримання принципів прозорості й солідарності для забезпечення

справедливого розподілу вакцин і доступу до них у Регіоні. По мірі виконання Європейського порядку денного у сфері імунізації на період до 2030 року Європейське регіональне бюро ВООЗ, спільно з глобальними ініціативами, сприятиме зміцненню національних політик імунізації та адаптації надання послуг до потреб осіб і громад на основі рішень, ухвалених із урахуванням наявних даних. Європейське регіональне бюро ВООЗ працюватиме з регіональними, субрегіональними й національними установами та платформами з метою забезпечення активнішої участі на місцях і зміцнення міжсекторальних партнерств.

Флагманська ініціатива 4. Здорові моделі поведінки: врахування поведінкових і культурних чинників

У рамках цієї флагманської ініціативи Європейське регіональне бюро ВООЗ планує інвестувати в нові підходи, застосування яких може допомогти сформувати культуру здоров'я, що надає кожній людині можливість робити вибір на користь здоров'я у своєму повсякденному житті та користуванні послугами охорони здоров'я. На поведінку людей можуть негативно впливати чинники, які часто недостатньо враховують у процесі проектування й реалізації політик та організації послуг, або поведінка медичних працівників. До таких

чинників належать недостатня грамотність у питаннях здоров'я, системи переконань, що суперечать одна одній, відчуття страху, недовіри й непевності, неправильне тлумачення інформації, відчуття незручності або досвід зневажливого ставлення чи дискримінації. Часто перешкоди для досягнення оптимального стану здоров'я можна попередити чи нейтралізувати за рахунок кращого розуміння зазначених соціальних, поведінкових та культурних факторів.

Ця ініціатива сприятиме використанню результатів аналізу цих соціальних, поведінкових і культурних чинників для підвищення рівня грамотності в питаннях здоров'я, а також удосконалення моделей, процедур і правил поводження надавачів послуг під час взаємодії громадян із медичними та соціальними службами.

Вона сприятиме отриманню нових наукових знань про взаємозв'язки між цими чинниками та дизайном політик і процесів надання послуг для допомоги країнам в оптимізації показників користування послугами, дотримання режиму лікування, самопомогі, а також правил індивідуальної та колективної поведінки (зокрема, у світлі соціальної адаптації, яка є необхідною у зв'язку з кризою, спричиненою COVID-19). Залучаючи до цієї роботи фахівців із галузей, інших ніж біомедична сфера, наприклад із соціальних наук та медичних гуманітарних наук, ця ініціатива допоможе органам влади у сфері охорони здоров'я покращити показник відповідності пропонованих медичних послуг очікуванням громадян щодо поваги і орієнтування на їхні потреби.

У межах цієї флагманської ініціативи:

- надаватиметься підтримка заінтересованим країнам, а також регіональним і субрегіональним структурам для ідентифікації можливостей для адаптації, впровадження та створення належних практик у просуванні культури здоров'я та оптимізації дизайну процесів і практики взаємодії громадян із медичними та соціальними службами;
- буде підготований збірник прикладів належної практики адаптації політик, процесів, процедур і правил до культурного контексту і потреб

людей, а також підвищення зручності їх використання, з особливим акцентом на врахування даних про досвід пацієнтів під час формування політики;

- буде створено ресурсний центр для нових досліджень поведінкових і культурних чинників, які впливають на поведінку людей щодо здоров'я;
- буде напрацьовано аргументи на підтримку інвестицій у розвиток бази знань та фактичних даних, які стосуються цієї сфери діяльності.

Як Європейське
регіональне бюро ВОЗ
планує максимізувати корисний
ефект на рівні країн?

У попередній секції йшлося про те, які саме пріоритети Європейське регіональне бюро ВООЗ визначило на 2020–2025 рр. Такий порядок денний також потребує істотних змін в організації діяльності Європейського регіонального бюро ВООЗ. Деякі з цих змін уже були впроваджені в першій половині 2020 року, коли відбувалися швидкі коригування в роботі у відповідь на виклики, пов'язані з кризою, спричиненою COVID-19. Виклики, з якими стикаються країни у зв'язку з ліквідацією наслідків кризи та необхідністю проведення реформ, потребуватимуть тривалих і наполегливих зусиль Європейського регіонального бюро ВООЗ, спрямованих на постійне вдосконалення методів роботи із коригуванням підходів до:

- співпраці з партнерами та об'єднання зусиль задля зміцнення здоров'я людей;
- роботи з національними й субнаціональними органами влади у сфері охорони здоров'я з метою зміцнення лідерського потенціалу в підвищення довіри в секторі; та
- адаптації власних структур з метою побудови організації, що відповідає своєму цільовому призначенню.

Об'єднання зусиль регіональних і глобальних партнерів

Із геополітичних та історичних причин, а також просто через площу території не всі країни в цьому розмаїтому Регіоні рівномірно залучені

до регіональних дискусій, пов'язаних із політикою у сфері охорони здоров'я. Європейське регіональне бюро ВООЗ останнім часом почало відігравати ще важливішу роль як конструктивний організатор і посередник, через якого держави можуть посилити свої позиції за столом переговорів із міжурядовими інституціями й механізмами. Це стосується не тільки регіонального, а й (що теж важливо) субрегіонального рівня та субрегіональних кластерів країн. Це відкриває канали комунікації та створює для країн, незалежно від їхнього розміру або геополітичного контексту, можливість отримати місце за столом переговорів у світі, де питання у сфері охорони здоров'я дедалі частіше виходять на міжнародний рівень.

Використання допомоги партнерів для залучення держав-членів до регіональних і субрегіональних дискусій

Сукупність дійових осіб і мереж у сучасному контексті охорони здоров'я стала надзвичайно складною й багатогранною. У Регіоні існує багато важливих регіональних органів та організацій багатосторонньої співпраці. До них належать: Європейський Союз, Світовий банк, Рада зі співробітництва в галузі охорони здоров'я Співдружності Незалежних Держав; Євразійський економічний союз, Центральноевропейська ініціатива, Шанхайська організація співробітництва, Тюркська рада, Парламентська асамблея Ради Європи, Мережа охорони здоров'я країн Південно-Східної Європи, Європейська обсерваторія із систем і політики охорони здоров'я, партнерство «Північний вимір» у сфері

громадського здоров'я й соціального добробуту, «Велика сімка» (G7) та «Велика двадцятка» (G20). У співпраці з іншими організаціями в системі ООН і партнерами у сфері розвитку Європейське регіональне бюро ВООЗ підтримує низку багатосторонніх угод і багатоголосових політичних платформ у сфері охорони довкілля, а також бере участь у гармонізації звітності та в інтегрованих фінансових рамкових механізмах. Окрім того, Європейське регіональне бюро ВООЗ координує діяльність власної мережі малих країн, що сприяє тому, аби їхні голоси було почуто. Чимало з перелічених вище структур, інструментів співробітництва та об'єднань охоплює групи держав-членів у різних і перехресних комбінаціях.

Такий складний ландшафт відкриває можливості для організації тематичних дискусій щодо проблем у сфері охорони здоров'я, які мають транснаціональне значення. У рамках цих форумів темі охорони здоров'я приділяють дедалі більшу увагу. У світлі кризи, спричиненої COVID-19, ця тенденція стала ще більш помітною. Це розширює можливості для забезпечення консенсусу й солідарності щодо загальних пріоритетів у сфері охорони здоров'я та для впровадження необхідних покращень на перетині охорони здоров'я і соціально-економічного розвитку, а також політик у сфері охорони здоров'я та соціальної політики.

Робота з партнерами для досягнення синергії щодо основних пріоритетів у сфері охорони здоров'я

У Регіоні діє низка міжнародних установ, порядок денний яких прямо чи опосередковано

впливає на охорону здоров'я на рівні країн. До них належать Європейський Союз, Організація економічного співробітництва й розвитку, Європейський центр із профілактики та контролю захворювань, Глобальний фонд, Альянс із вакцин GAVI, агентства ООН і багато інших структур. Також у Регіоні є безліч впливових професійних асоціацій та об'єднань пацієнтів регіонального чи субрегіонального рівня.

ЄПР передбачає, що Європейське регіональне бюро ВООЗ докладатиме зусиль для підвищення прихильності та ширшого залучення всіх партнерів у межах Європейської цільової робочої коаліції ООН з питань здоров'я й добробуту для всіх, зі здійсненням спільного аналізу, спільних адвокаційних заходів, координуванням політики й наданням країнам підтримки для виконання пов'язаних зі здоров'ям завдань у рамках ЦСР. Це охоплює спеціальну допомогу в розробленні рамкових програм ООН зі співробітництва у сфері сталого розвитку (UNSDCF), оцінювання співпраці між державами, обмін інформацією з національними групами ООН та підтримку в реалізації Глобального плану дій із забезпечення здорового життя й добробуту для всіх людей.

Здобутий Європейським регіональним бюро ВООЗ авторитет дає змогу залучити ці організації до справедливої та ефективної міжвідомчої співпраці, спрямованої на синхронізацію діяльності, пошук синергетичних зв'язків та об'єднання зусиль і досвіду. Європейське регіональне бюро ВООЗ забезпечуватиме інтеграцію питання здоров'я до ширшого порядку денного ООН у сфері розвитку за рахунок участі в реалізації програми «Delivering as One», особливо у контексті UNSDCF.

На рівні країн Європейське регіональне бюро ВООЗ активно допомагатиме органам влади у сфері охорони здоров'я просувати узгодження дій та координацію партнерів — національних агентств і мереж, національних офісів міжнародних агентств та організацій громадянського суспільства — відповідно до національних планів і пріоритетів у сфері охорони здоров'я. Європейське регіональне бюро ВООЗ намагатиметься покращити синергію, координацію та ефективність за рахунок об'єднання знань, усунення дублювання і забезпечення синхронізації зусиль і зміцнення механізмів підзвітності, зокрема й у наданні даних. Бюро у країнах використовуватимуть відповідні стратегії співробітництва та інші належні інструменти для підтримання національних органів влади у сфері охорони здоров'я в організації злагодженішої співпраці з партнерами.

На регіональному й субрегіональному рівнях Європейське регіональне бюро ВООЗ розробить низку інструментів і платформ (включно з відповідними кількісними показниками) для стимулювання дієвішої та синергетичнішої міжвідомчої співпраці із забезпеченням підзвітності. Особлива увага в контексті створення міцних партнерств приділятиметься оптимізації збору, аналізу й наданню дезагрегованих даних. Європейське регіональне бюро ВООЗ систематично вживатиме заходів для того, щоб усі країни могли отримувати користь від досвіду,

набутого завдяки реалізації перспективних субрегіональних ініціатив та впровадженню інновацій. Лише одним із прикладів застосування описаного підходу є призначення амбасадора в рамках ініціатив Європейського Союзу з профілактики та лікування онкологічних захворювань, до обов'язків якого належить забезпечення координації регіональних ініціатив боротьби з раком, що охоплюють усі країни Регіону.

Пильніша увага до країн: надання безпосередньої підтримки керівним органам у сфері охорони здоров'я держав-членів

Завдяки творчому та проактивному підходу Європейське регіональне бюро ВООЗ продемонструвало, що навіть у хаосі пандемії всі держави-члени можуть бути залучені щонайменше до деяких субрегіональних чи регіональних дискусій. Це важливо, оскільки такі багатонаціональні форуми відкривають можливості для співпраці і навчання, та доступ до каналів виявлення солідарності та економії за рахунок масштабу. Це може здаватися очевидним для тих держав-членів, які добре інтегровані в такі дискусії, проте для інших країн зазначені

можливості поки що відсутні. Протягом останніх місяців, частково «завдяки» поточній кризі, Європейське регіональне бюро ВООЗ змогло розширити доступ до дискусій з питань, пов'язаних з охороною здоров'я в діючих регіональних та субрегіональних органах і багатосторонніх установах для всіх держав-членів. Розширення та поглиблення такої участі стане одним із ключових завдань для керівництва Європейського регіонального бюро ВООЗ.

Криза, зумовлена COVID-19, зміцнила авторитет Європейського регіонального бюро ВООЗ як достовірного джерела обґрунтованих доказами рекомендацій. Європейське регіональне бюро ВООЗ має репутацію справедливого, нейтрального й компетентного партнера, який здатен допомагати органам влади у сфері охорони здоров'я в ухваленні непростих рішень щодо політики та подоланні випробувань, пов'язаних із її впровадженням. Це надає Європейському регіональному бюро ВООЗ змогу успішно розширювати свою діяльність у таких напрямках:

- **Створення на прохання держав-членів груп швидкого реагування для налагодження на місцях та у віртуальному «безпечному просторі» діалогу щодо політики, яка стосується найскладніших технічних питань або непростих рішень у контексті післякризового відновлення та реформ,**
- **необхідних для підвищення стійкості й надійності систем.**
- **Співпраця з Європейською обсерваторією із систем і політики охорони здоров'я за різними проектами, зокрема щодо моніторингу реагування систем охорони здоров'я на COVID-19.**
- **Цільова підтримка лідерів у сфері охорони здоров'я держав-членів в аналізуванні прогнозованого впливу програм економічного відновлення на сектор охорони здоров'я та шляхом зміцнення спроможностей для ведення переговорів щодо інвестицій у відновлення й реформування сектора охорони здоров'я.**
- **Організація між країнами добровільного колегіального оцінювання й обміну належними практиками, які стосуються ключових тем політики у сфері охорони здоров'я, в тому числі структурних та інших реформ, а також управління змінами.**
- **Підтримка на прохання держав-членів стратегічних діалогів щодо політики — як на політичному, так і на технічному рівнях — із використанням отриманих від країн стратегічної інформації та даних, доказів та прогнозів для передбачення політичних викликів і відпрацювання майбутніх сценаріїв.**

- Відкриття Пан'європейської академії трансформаційного лідерства, яка передбачає:
 - (i) програму для молодших спеціалістів, призначену для зміцнення спроможностей у сфері громадського здоров'я та управління на засадах широкої участі;
 - (ii) програму обміну керівниками середньої ланки між державами-членами та Європейським регіональним бюро ВООЗ, зосереджену на таких питаннях, як післякризове відновлення системи охорони здоров'я, її стійкість і надійність;
 - (iii) програму двостороннього партнерства та колегіальної підтримки для надання виробникам рішень вищої ланки допомоги в управлінні змінами.

Відповідність загальним ключовим пріоритетам: здатність Європейського регіонального бюро ВООЗ виконувати поставлені завдання

Європейське регіональне бюро ВООЗ у пріоритетному порядку оновить свої стратегії співробітництва з державами-членами або іншим чином проведе аргументоване обговорення

майбутньої співпраці з ними. Це необхідно для того, аби забезпечити належну увагу до ключових пріоритетів з одночасним вжиттям заходів для згуртування партнерів на підтримку інвестицій у відновлення та реформи.

Європейське регіональне бюро ВООЗ систематично пильнуватиме підтримання балансу між впливом на регіональні й субрегіональні механізми та наданням безпосередньої підтримки країнам. При цьому особлива увага приділятиметься тим країнам, у яких проблема досягнення рівня країн із найкращими показниками стоїть найгостріше і органи влади у сфері охорони здоров'я потребують допомоги найбільше. Пріоритетним завданням стане сприяння глибшій інтеграції всіх країн у форуми для наднаціонального діалогу з питань охорони здоров'я.

Європейське регіональне бюро ВООЗ використовуватиме ЄПР для консолідації своїх рекомендацій та підтримки держав відповідно до основних пріоритетів і з урахуванням необхідності післякризового відновлення та створення стійких до зовнішніх впливів і надійних систем. Європейське регіональне бюро ВООЗ покращить баланс між технічним удосконаленням свого комплексу програмних напрямів діяльності та наданням цільової підтримки країнам залежно від їхніх потреб і запитів. Буде створено умови для

гнучкого надання персоналом і консультантами експертних знань на запити держав-членів для доповнення комплексу напрямів діяльності цільовою та своєчасною підтримкою завдяки діалогу й рекомендаціям з питань політики в «безпечному просторі».

Європейське регіональне бюро ВООЗ забезпечуватиме умови праці, які сприятимуть результативності роботи персоналу. Так, Європейське регіональне бюро ВООЗ:

- адаптує свої організаційні структури для виконання ЄПР і ЗПР-13 з урахуванням консультацій із персоналом, а також вживатиме заходів для узгодження розподілу ресурсів і програмної діяльності із потребами досягнення реального ефекту на рівні країн;
- підтримуватиме культуру співпраці та інновацій, що ґрунтується на цінностях, включно з моделями роботи у гнучких багатогалузевих командах, з належним рівнем делегування повноважень і підзвітності, зокрема для активізації спільної технічної допомоги та підтримки політики;
- запровадить спрощені адміністративні процедури й підходи, вживатиме заходів для забезпечення цифрової трансформації і зменшення свого вуглеводного сліду; та
- забезпечить здорові, гідні й мотивуючі умови праці для всього персоналу із застосуванням політики нульової терпимості до домагань та підтримкою різноманітності й гендерної збалансованості кадрового складу.

START

Мобілізація
ресурсів

Стратегія взаємодії в контексті ЄПР на 2020–2025 рр., що наразі розробляється, має на меті сприяння узгодженим заходам із мобілізації ресурсів і формування партнерств із метою збільшення, зміцнення та розширення масштабу нормативних рекомендацій, технічної підтримки й обміну знаннями для країн Європейського регіону. Спираючись на інвестиційне обґрунтування ЗПР-13 та глобальну стратегію ВООЗ у сфері мобілізації ресурсів (документ EB146/29), ця стратегія зосереджена на ресурсних партнерствах, орієнтованих на досягнення результатів. Критерії для таких партнерств визначені в ЄПР. Стратегія Європейського регіонального бюро ВООЗ з мобілізації ресурсів: (i) узгодить мобілізацію ресурсів із пріоритетами ЄПР; (ii) підвищить рівень гнучкості, стійкості та передбачуваності внесків; (iii) окреслить прозору модель діяльності та створить спроможності для мобілізації ресурсів, особливо у бюро ВООЗ на рівні країн; (iv) визначить і мобілізує нових донорів — державних та інших; (v) орієнтуватиметься на моделі ресурсних партнерств для спільної генерації ресурсів і здійснення спільних інвестицій на основі обміну оперативною інформацією та початковому фінансуванню; (vi) впровадить структурні зміни у Європейському регіональному бюро ВООЗ для забезпечення більш стратегічно-орієнтованого розподілу фінансування, а також фінансової стійкості діяльності на рівні країн і забезпечення узгодженості з ключовими пріоритетами ЄПР.

Наряду зі стратегією з мобілізації ресурсів та її моніторингом на основі відповідних кількісних

показників Європейське регіональне бюро ВООЗ забезпечуватиме проактивну підтримку мобілізації ресурсів органами влади у сфері охорони здоров'я держав-членів з метою відновлення й реформування систем із забезпеченням узгодженості між пріоритетами країн та орієнтирами діяльності країн. Буде докладено злагоджених зусиль для узгодження конкурентних переваг та унікального експертного досвіду ВООЗ із інтересами й пріоритетами ресурсних партнерів. Усіляко підтримуючи інновації, Стратегія взаємодії в контексті ЄПР на 2020–2025 рр. стимулює: аналіз еволюції ресурсних партнерів, прогнозування тенденцій та ефективніший аналіз донорів; раціоналізацію існуючих напрямів діяльності Європейського регіонального бюро ВООЗ відповідно до трьох пріоритетів/пріоритетів ЄПР; консолідацію пов'язаних програм; підготовку на високому рівні обґрунтувань доцільності інвестицій в інтересах флагманських ініціатив ЄПР і країн/блоків із найтривожнішими тенденціями у сфері охорони здоров'я; стратегічне зміцнення присутності Європейського регіонального бюро ВООЗ у країнах.

Завдяки скоординованим зусиллям на рівнях Регіону та країн, Європейське регіональне бюро ВООЗ намагатиметься диверсифікувати наявну базу ресурсних партнерів і джерел фінансування, мобілізувати менших і нових партнерів, а також досліджувати нетрадиційні, інноваційні механізми фінансування та можливості змішаного фінансування.

Як ми оцінюватимемо
прогрес у Регіоні?

Криза, спричинена COVID-19, підкреслила критичну необхідність у вдосконаленні країнами своїх систем і каналів передачі даних та інформації у сфері охорони здоров'я. Необхідний «квантовий стрибок» у спроможності своєчасно генерувати дезагреговані та комплексні дані, які забезпечують надійну й достовірну інформацію, що має практичну цінність. Класичне збирання даних потрібно доповнити дієвим використанням великих даних, онлайн-опитувань, погоджувальних нарад та експертних висновків. Це забезпечуватиме ухвалення рішень на основі даних та спрощуватиме моніторинг і прогнозування у сфері громадського здоров'я.

Регіон має базові дані та спроможності для вимірювання прогресу в досягненні цілей «трьох мільярдів» відповідно до Механізму оцінювання впливу ВООЗ (вставка 4). Регіон вимірюватиме цей прогрес за допомогою глобальних показників, однак Європейське регіональне бюро ВООЗ також визначить регіональні траєкторії та власні показники для моніторингу процесу. Це дасть змогу надавати країнам цільові рекомендації щодо політики для прискорення прогресу.

Інформаційною базою для моніторингу прогресу стане співпраця з державами-членами та їхніми національними органами статистики. Для зменшення тягаря, пов'язаного з дублюванням вимог щодо звітності та моніторингу, для країн-членів Європейське регіональне бюро ВООЗ

вестиме спільну роботу з іншими агентствами ООН і такими ключовими партнерами, як Європейська Комісія, Організація економічного співробітництва та розвитку, Європейська обсерваторія із систем і політики охорони здоров'я та Європейський центр із профілактики й контролю захворювань.

Вдосконалення інформаційних систем у сфері охорони здоров'я залишатиметься пріоритетною сферою, особливо у східній частині Регіону, де ВООЗ є ключовим партнером, з метою подальшого розроблення надійних, актуальних та високоякісних даних і профілів. Їх використовуватимуть для вимірювання й моніторингу впливу, а також для прогнозування потреб та передбачення політичних викликів, які можуть впливати на здоров'я населення та системи охорони здоров'я, і реагування на них.

Європейське регіональне бюро ВООЗ впровадить систему вимірювання для ЄПР, узгоджену з аналогічними системами для ЗПР-13, Цілей сталого розвитку та Єдиного механізму моніторингу. Ця система буде спеціально адаптована для моніторингу ефекту флагманських ініціатив і роботи в рамках трьох основних пріоритетів. До неї увійдуть показники для моніторингу зусиль із наближення показників у Регіоні, укріплення лідерства у сфері охорони здоров'я, а також спільних дій для зміцнення здоров'я.

ВСТАВКА 4. ГОТОВНІСТЬ ДО ОЦІНЮВАННЯ ПРОГРЕСУ В ДОСЯГНЕННІ ТРЬОХ ОСНОВНИХ ПРІОРИТЕТІВ

1. УНС: прогрес оцінюватиметься за рівнем фінансового захисту; для цього наявні відповідні базові дані та організаційні спроможності. Глобальні показники, які поєднують охоплення послугами та фінансовий захист, будуть доповнені регіональним підходом до моніторингу, який поєднує статистичний аналіз фінансового захисту із показниками рівня справедливості, аналіз незадоволених потреб та аналіз політики для генерування актуальних, застосовних на практиці та специфічних для країн даних.
2. Захист у разі надзвичайних ситуацій: криза, спричинена COVID-19, підкреслила необхідність оновлення індексу готовності до надзвичайних ситуацій у сфері охорони здоров'я. Він повинен охоплювати відстеження надзвичайних ситуацій, заходів у відповідь на них та наслідків. Відповідні показники повинні бути дезагREGOVANІ за статтю, віком і соціально-економічним статусом і охоплювати епідгляд за хворобами та ефективність роботи систем охорони здоров'я.
3. Здоров'я та юлагополуччя: моніторинг множинних показників добре налагоджений у рамках Глобальної системи моніторингу неінфекційних захворювань (НИЗ) та глобальних цілей щодо НИЗ. Окрім цього, корисний набір показників пропонує Європейська ініціатива з підготовки доповіді про стан справ із забезпеченням справедливості у сфері охорони здоров'я. Базові показники доступні у Базі даних показників досягнення Цілей сталого розвитку ООН, різних джерелах ВООЗ та інших джерелах у системі ООН. Існують надійні методи вимірювання й відповідні спроможності. В них може бути інтегрована концепція охоплення всіх етапів життя, гендерні аспекти, а також аспекти рівності та справедливості у сфері охорони здоров'я.

Консультації, взаємодія
та процес ухвалення рішень

Постійний комітет Європейського регіонального комітету двадцять сьомого скликання схвалив ЄПР і погодився представити її для затвердження на сімдесятій сесії Регіонального комітету у вересні 2020 року. Перед цим Європейське регіональне бюро ВООЗ звернулося до всіх держав-членів та інших зацікавлених сторін і партнерів, зокрема міжурядових організацій, Європейської Комісії, агентств ООН, недержавних дійових осіб, а також персоналу ВООЗ для отримання додаткових інформації й коментарів.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Спільні дії для міцнішого здоров'я

Примітки

[illegible]

Європейське регіональне бюро ВООЗ

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) - спеціалізоване агентство Організації Об'єднаних Націй, яке було створене в 1948 р, і чия головна функція полягає у вирішенні міжнародних проблем охорони здоров'я і охорони здоров'я населення. Європейське регіональне бюро ВООЗ є одним із шести регіональних бюро в різних частинах світу, кожне з яких має свою власну програму діяльності, спрямовану на вирішення конкретних проблем охорони здоров'я країн, якими Європейське регіональне бюро ВООЗ опікується.

Країни-члени

Австрія
Азербайджан
Албанія
Андорра
Бельгія
Білорусь
Болгарія
Боснія і Герцеговина
Вірменія
Греція
Грузія
Данія
Естонія
Ізраїль
Ірландія
Ісландія
Іспанія
Італія

Казахстан
Киргизстан
Кіпр
Латвія
Литва
Люксембург
Мальта
Монако
Нідерланди
Німеччина
Норвегія
Північна Македонія
Польща
Португалія
Республіка Молдова
Російська Федерація
Румунія
Сан-Марино

Сербія
Словацьчина
Словенія
Сполучене Королівство
Таджикистан
Туреччина
Туркменістан
Угорщина
Узбекистан
Україна
Фінляндія
Франція
Хорватія
Чеська Республіка
Чорногорія
Швейцарія
Швеція

World Health Organization Regional Office for Europe

UN City, Marmorvej 51
DK-2100, Copenhagen Ø, Denmark
Тел: +45 45 33 70 00
Факс: +45 45 33 70 01
Ел. адреса: eurocontact@who.int
Веб-сайт: www.euro.who.int

WHO/EURO:2021-1919-41670-59496